

ПРО ДЕЯКІ ВИКЛИКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гнатюк Ольга

**Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії
педагогічних наук України, м. Київ**

Актуальність дослідження. У сучасних умовах воєнного стану фізична культура стикається з рядом складних викликів, зокрема – вимушені перерви в навчанні, неможливість здобувати освіту у форматі офлайн, навчання з ризиком для життя, зруйновані школи, спортивні майданчики, нестача педагогічних кадрів, спортивних тренерів, технічні проблеми для дистанційного навчання (відсутність електроенергії та інтернету), обмеженість практичних занять, рухливих і спортивних ігор, днів здоров'я тощо. Війна також суттєво впливає на підготовку та розвиток українських спортсменів, порушуючи нормальний режим і хід тренувань, змагань та загальну спортивну діяльність. Отже, існує низка викликів, які потребують негайного вирішення.

Наша країна докладає багато зусиль для забезпечення сталості навчання, викладання, тренувань, створення безпечних умов для усіх учасників освітнього процесу та у спортивній галузі, підтримки та допомоги тих, хто був змушений виїхати за кордон або до безпечніших регіонів України, для продовження системних реформ на всіх рівнях освіти.

Успішній реалізації дистанційного навчання в країні істотно сприяє її державна політика. За роки незалежності було ухвалено ряд законів щодо інформатизації суспільства, зокрема Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття), Закон України «Про Національну програму інформатизації», «Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні» та у 2020 році

прийнято «Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти» [1] та ін.

Результати дослідження. Фізична культура відіграє важливу роль у формуванні здорового способу життя, вона спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості [2].

Зауважимо, що важливе значення для успішного оволодіння навчальним матеріалом, підвищення рівня життєдіяльності учнів та учениць мають правильна організація праці та відпочинку, здоровий спосіб життя, який, поряд із заняттями фізичними вправами, включає в себе відмову від багатьох шкідливих та згубних звичок, що дуже важливо під час військових дій.

У Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2030 року зазначено, що сфера фізичної культури і спорту є пріоритетом гуманітарної політики держави, основою формування фізично активної та здорової нації, визнання спортивної спільноти українців на міжнародній арені, що плекає стійкість до зовнішніх та внутрішніх ризиків, а отже, є складовою забезпечення національної безпеки і оборони держави. Метою цієї Програми є підвищення якості та доступності послуг у сфері фізичної культури і спорту; підвищення рівня рухової активності населення; підтримка та відновлення фізичного та психічного здоров'я громадян України всіх вікових груп засобами фізичної культури і спорту тощо [3].

Уроки фізкультури в основному мають практичне спрямування. Педагоги мають використовувати різноманітні формати завдань з комплексним їх застосуванням, які дозволяють підтримувати належний рівень фізичного, функціонального стану організму, мають оздоровчу спрямованість, дозволяють домогтися усвідомленого ставлення до самостійних занять фізичною культурою на основі ретельного самоаналізу. Визначального значення для оцінки якості виконуваної педагогом діяльності, набуває отримання зворотного зв'язку від

суб'єктів освітнього процесу: школярів, студентів. Особливо актуальний такий зворотний зв'язок, коли апробуються нові підходи, нові методики, прийоми навчання, що і сталося під час переходу на дистанційний формат роботи [4].

Заняття фізичною культурою нині набувають ще більшого значення, але їх проведення дистанційно може істотно ускладнюватися, адже виконання завдань вдома і відсутність необхідного спортивного інвентарю (а подекуди і відсутність належних умов) створюють перешкоди для якісних уроків. У зв'язку з цим, пошук альтернативних методів і прийомів організації занять фізичною культурою в складних дистанційних умовах, є досить актуальною проблемою.

Дистанційне навчання вимагає від учителів знайти адаптовані форми, методи, засоби і прийоми викладання уроків фізкультури. Надзвичайно важко організувати практичні заняття з виконанням фізичних вправ, які можуть бути небезпечними при відсутності поряд фахівця.

Провести онлайн-заняття з фізичної культури, щоб воно було ефективним, якісним, цікавим, заохочуваним потребує неабиякої творчості. В результаті досліджень було виявлено, що учителям в основному (більше ніж 80 %) вдалося підтримати ефективність виконання завдань навчального процесу, уникнути більшості проблем дистанційного навчання школярів для підвищення і вдосконалення якості освітнього процесу з фізичної культури в умовах віддаленого доступу до занять. Також, за опитуванням, 76% педагогів відзначили, що важливою проблемою, яка є в період дистанційного навчання, це неможливість комунікації у звичному режимі: між учителем і учнями, учнів між собою. Завдяки коригуванню навчальних завдань, організації умов заняття фізичною культурою вдома, забезпечення доступності здобувачів освіти до мережі інтернет, гнучкості часових меж для занять дистанційне навчання в даному напрямку було задовільним. Що ж стосується практичної частини занять з фізичної культури в умовах дистанційного навчання то вона направлена на ознайомлення та подальші самостійні заняття з володіння м'ячем, фізичні вправи для загального розвитку, фітнес, вправи з

гімнастики та легкої атлетики, оздоровчі, корекційні вправи при порушеннях постави, плоскостопості. Для оцінювання засвоєння матеріалу враховується індивідуальна спроможність учня розвиватись фізично, психічно, розумово. Оцінювання відбувається через онлайн тести, відеозапис виконаного завдання, особисті чи групові розробки проєктів із вправами тощо.

Висновок. Виклики сучасного суспільства, зокрема воєнний стан в Україні, вносять свої корективи в систему дистанційної освіти. Вона стає більш затребуваною, однак зростає актуальність проблем, пов'язаних з організацією навчання різних вікових груп здобувачів освіти, з вибором інтернет-платформ для організації освітньої діяльності учнів, поєднанням традиційних методів навчання зі специфічними для дистанційної освіти. Методика проведення дистанційних занять з фізичної культури знаходиться у процесі становлення, а принципи дистанційного навчання та його особливості стали серйозними викликами для системи освіти в цілому.

1. Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти: затверджено наказом МОН від 8 вересня 2020 року №1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 6.10.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
3. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2030 року від 30 травня 2025 р. № 525-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/525-2025-%D1%80#Text>
4. Кухаренко В.М., Бондаренко В.В. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.

Гнатюк Ольга Владиславівна, gnatolga@ukr.net (097)221-72-43, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

